Revision af EU's kemikalie- og produktforordninger skal sikre den bæredygtige omstilling

EU's grønne pagt har en ambition om et "giftfrit" miljø og kræver revision af EU's kemikalielovgivninger, så de bedre understøtter bæredygtighed og cirkulære produkter. Centralt er revisionen af REACH-forordningen, som nu er i høring sammen med en lang række centrale produktlovgivninger, baseret på kemikalier.

Foto: Unsplash.com.

Af Peter Waksman, cand.scient., miljøkemi, Altox A/S

Kemikalier er allestedsværende i vores dagligdag og spiller en fundamental rolle som byggesten i teknologier, materialer og produkter. Men fareklassificerede kemiske stoffer kan også forårsage skade på mennesket og miljøet.

Derfor vedtog EU-Kommissionen den 14. oktober 2020 en kemikaliestrategi for bæredygtighed hen mod et giftfrit miljø. Strategien er det første skridt mod nul-emissionsmålet for et forureningsfrit miljø, som blev annonceret i den europæiske grønne pagt den 11. december 2019 med henblik på at opbygge en ny langsigtet vision for EU's kemikaliepolitik.

Den europæiske grønne pagt findes beskrevet på Europa-Kommissionens hjemmeside: www.ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_da.

Strategien har til formål at fremme innovative løsninger til sikre og bæredygtige kemikalier og øger beskyttelsen af mennesker og miljø mod farlige

kemikalier. Den har også til formål at sikre, at alle anvendte kemikalier bliver mere sikre og mere bæredygtige. Kort sagt: Kemikaliers miljømæssige fodaftryk bør minimeres gennem hele deres livscyklus. Derfor indeholder strategien konkrete tiltag til dette formål. Det giver også mulighed for forskellige innovations- og investeringsforanstaltninger for at støtte den kemiske industri i dens gennemførelse.

Strategien og dens handlingsplan indeholder et omfattende sæt af politiske tiltag. Nøgleelementer for den kemiske industri/sektor er blandt andet:

- At forbyde de mest skadelige kemikalier i forbrugerprodukter og kun tillade deres anvendelse, hvor det er "nødvendigt for samfundet", herunder at undgå brugen af hormonforstyrrende stoffer og kemikalier, der påvirker immunsystemet og åndedrætssystemet.
- Medtagelse af polymerer i REACH-registreringen samt information om stoffer, der markedsføres på det laveste tonnageniveau under REACH-forordningen samt informationskrav om brug og eksponering.
- Overveje effekten af kemiske blandinger (cocktaileffekt) ved vurdering af risici fra kemikalier, hvilket vil påvirke mange nedstrømsbrugere (DU), såsom producenter af kemiske blandinger, herunder malinger, lime, rengøringsmidler m.fl. - i praksis gøres dette ved indførelse af en blandingsvurderingsfaktor - også kendt som Mixture Assessment Factor (MAF) som en del af risikovurderingen (CSA).
- Udfasning af brugen af de såkaldte "forever chemicals" per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS), som har været til debat i mange år i EU, medmindre deres anvendelse er "essentiel for samfundet".
- Etablering af en enklere "et stof - en vurdering"-proces til risiko- og farevurdering af kemikalier. Det har til formål at koordinere vurderingen af kemikalier på tværs af lovgivning, sektorer og myndigheder (første stofgruppe, hvor dette initiativ er igangsat, er phthalater).
- Europa-Kommissionens forpligtelse til at sikre finansiel støtte til kommercialisering og optagelse af sikre og bæredygtige kemikalier via EU-finansierings- og investeringsinstrumenter (såvel som offentlig-private partnerskaber).
- At støtte den europæiske kemiske industri i dens overgang til produktion af stoffer fremstillet efter princippet om "sikker-og-bæredygtig-by-design". "Sikker-og-bæredygtig-by-design" betyder at undgå skadelige kemikalier i stoffers, materialers og processers livscyklus. Støtten skal ydes gennem finansiering, investeringer og markedsføringsstøtte.

For at nå disse mål er der, udover den planlagte tilpasning af REACH- og CLP-forordningerne, også nødvendige ændringer i anden relevant EU-lovgivning (legetøjssikkerhedsdirektivet, produktsikkerhedsdirektivet (GPSD), fødevarekontaktmaterialeforordningen, detergentforordningen, RoHS-direktivet og kosmetikforordningen). Senest er kosmetikforordningen sendt i høring. Læs mere på Miljøstyrelses hjemmeside: www.mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2022/mar/kosmetiklovgivning-i-hoering/.

Forventet tidslinje

I strategien præsenteredes også en handlingsplan, som beskriver de påtænkte næste skridt og deres vejledende timing. Herefter sigter Kommissionen mod at indføre alle de juridiske tiltag inden for en tidsramme mellem 2021 og 2024. Vi forventer dog, at det vil tage resten af årtiet at implementere de nye EU-regler på nationalt plan. Næste skridt vil være Europa-Kommissionens etablering af et rundbordsmøde på højt niveau med repræsentanter fra industrien, videnskaben og civilsamfundet for at realisere strategiens mål i dialog med de berørte interessenter. Fokus skal være på, hvordan kemikalielovgivningen kan gøres mere effektiv, og hvordan man kan sætte skub i udviklingen og optagelsen af innovative sikre og bæredygtige kemikalier.

Hvordan påvirkes virksomheder?

Selve strategien indeholder tiltag og incitamenter til at fremme industriel innovation og produktion - især med hensyn til introduktion af nye kemikalier og generelt grønnere produktionsprocesser i kemivirksomheder. Ydermere betyder stærkere regulering også øgede omkostninger for de berørte virksomheder for at overholde det nye regelsæt.

Industrien forventes dog også at blive mere dynamisk, da nye virksomheder formentlig vil dukke op for at fremme bæredygtig kemisk produktion - især med hensyn til den påtænkte EU-finansiering.

Vi anbefaler derfor, at man nøje følger de planlagte forbud mod særlige stoffer og stofgrupper og aktivt følger den kommende lovgivningsproces for at være opdateret og tidligt kunne træffe de fornødne forretningsbeslutninger.

På vores årlige temadag i juni vil vi følge udviklingen i kemikalielovgivningerne, herunder specielt REACH og CLP, men også de tidligere nævnte produktlovgivninger samt andre relevante aspekter, hvor kemikalier benyttes.

E-mail:
Peter Waksman: pw@altox.dk

